

Bij-Zaken

Trudy Franc
schrijft weer
BIJ-SLUITERS!
zie blz 20

36e Jaargang - Nummer 4 - Winter 2021

Inhoud:

2. **Verslag van uw voorzitter**
3. **Conceptverslag ALV 2021**
6. **AVBB-er van het jaar**
7. **De langste imkerkursus ooit**
8. **Bombus de aardhommel**
8. **Ode aan de boom**
10. **Commissie van Wens tot Koop**
12. **Kijk-, lees- en luistertips (nieuw!)**
13. **Nieuwe leden**
14. **Het estafettestokje (nieuw!)**
15. **Honingbijen besproken in de gemeenteraad**
17. **Bezoek aan imkers in Uganda**
20. **Bijsluiter (column Trudy Franc)**
22. **Colofon**

De AED bij het museum is vanwege de komst van koude dagen verplaatst naar het toilet (de meest linkse deur op de foto). Dit toilet is de hele winter toegankelijk, zolang de waterleiding op het park is afgesloten.

Verslag van uw voorzitter

- Op zondag 3 oktober werd de door Corona **uitgestelde jaarvergadering** gehouden. Belangrijk punt op deze vergadering was het opstappen van een aantal bestuursleden. Het nieuwe bestuur bestaat uit Ko Veltman als voorzitter, Gerrit Schipper als penningmeester en Belinda Glöckler als secretaris. De volgende ALV is alweer in maart 2022. Het bestuur streeft ernaar dan een groter bestuur te presenteren en nieuwe leden voor de diverse werkgroepen gevonden te hebben.
- Er is grote behoefte aan meer vrijwilligers voor de diverse **commissies**. Het bestuur mag best uit vijf personen bestaan. Onze maandelijkse imkersoos heeft helemaal niemand meer, terwijl juist deze maandelijkse soos zo belangrijk is voor onze vereniging. De commissie AVBB'er van het jaar, die elk jaar op de nieuwjaarsborrel de beste AVBB'er uitroept heeft aanvulling nodig. De commissie varroa controle, die elk jaar nagaat of de imkers op de parken een afdoende varroa bestrijding toepassen (toch niet onbelangrijk) heeft niemand meer. De commissie historie, die het museum beheert bestaat nog uit slechts twee personen. Actieve leden maken het verschil! U bent van harte uitgenodigd om uw steentje bij te dragen.
- Bij de **redactie van Bij-Zaken** zijn er positieve ontwikkelingen. Een nieuw team van twee dames neemt de redactie voor haar rekening en heeft grootse plannen om Bij-Zaken nog mooier te maken. Ina en Belinda vormen vanaf januari de nieuwe redactie. Marianna stopt na vele jaren vanwege drukte op ander gebied. Hartelijk dank Marianna voor het werk dat je deed voor Bij-Zaken.
- Eindelijk kon er weer een **soos** georganiseerd worden. Zondag 7 november zou Arie Koster een mooie lezing verzorgen over solitaire bijen. Maar helaas moest Arie afzeggen. We houden u op de hoogte van de eventuele nieuwe datum voor deze lezing.
- Onzekerheid over de **nieuwjaarsborrel**. Dit altijd goed bezochte evenement is vanwege corona nog niet in te plannen. Via de mail houden wij u op de hoogte.
- De **cursus 2020/2021** is afgesloten met een diploma-uitreiking. Het is volgens mij nog nooit voorgekomen dat een imker basiscursus twee jaar geduurd heeft. Maar goed, na wat vallen en opstaan heeft onze cursus weer acht nieuwe imkers opgeleverd, die deels een plekje op het park gevonden hebben en wij hopen hiermee weer wat actieve leden erbij gekregen te hebben.
- Ergens in december/januari gaan wij weer samen met **oxaalzuur** de varroa op onze parken bestrijden. Dat is natuurlijk afhankelijk van de temperatuur. U hoort van ons als de mogelijkheid daar is.
- Onze misschien wel meer dan 150 jaar oude **waspers** in het museum bleek een flinke populatie houtworm te huisvesten. Een eerste gedachte was het apparaat naar een bedrijf te brengen die de houtworm professioneel kon bestrijden. Maar zelfs met twee man was dit ding niet een klein beetje op te tillen. Daarom besloten wij om eerst zelf een poging te wagen om de houtworm te stoppen. Er was een autokrik voor nodig om een laag vloerbeschermend karton onder de poten te krijgen. Hij is ingesmeerd met een stinkend goedje en voor een weekje afgedekt met folie. De tijd zal leren of dit afdoende

is of dat het loodzware gevaarte alsnog naar elders gebracht moet worden.

Ik wil weer besluiten met **Het bijenweetje**

In elk bijenvolk zijn altijd varroa mijten aanwezig. Als imker kun je enorm je best doen om deze parasieten weg te krijgen, maar voor de volle 100 % lukt dat nooit. Omdat onze bijenvolken als groep overwinteren kunnen deze mijten met gemak de winter doorkomen. Als er geen of weinig broed is zitten de mijten op de bijen en bij het eerste broed zullen zij dan direct in de cel bij de bijna verpoppende larve stappen. Daarom is de winterbestrijding met oxaalzuur ook zo belangrijk. Grote kans dat je dan 99% van de mijten kunt aanpakken. Ze zitten immers allemaal op de bij en zijn niet beschermd door een gesloten cel. En, heel belangrijk, wordt het eerste kleine broednest niet gelijk door de mijten massaal besmet.

Heel anders gaat dat bij de hommels. Die hebben weliswaar geen last van varroa, maar wel van vele andere soorten mijt in grote aantallen. Mijten in de hommelnesten zijn over het algemeen geelbruin en duidelijk zichtbaar. Maar mijten kunnen niet vliegen en bij hommels sterft het nest aan het eind van de zomer uit. Alleen de dat jaar geboren koninginnen overleven de winter. Mijten die achterblijven in het hommelnest gaan onherroepelijk dood van de honger. Enkele slimmeriken stappen echter op de jonge koninginnen die het nest verlaten en overwinteren samen met haar. Na de winter zie je soms dikke koninginnen die stampvol mijten zitten. Tussen de haren achter de kop en tussen het borststuk en het achterlijf en aan haar poten. Het ziet er gewoon niet fris uit! Toch lijkt de hommelkoningin er weinig last van te hebben. Zij berokkenen hun gastvrouw in ieder geval geen fatale schade. Hooguit wordt zij er wat zwaarder van en kost het vliegen wat meer moeite. In het voorjaar bouwt de jonge koningin een nest en start zij haar eigen kolonie. Deze is dan wel gelijk voorzien van mijten in diverse soorten. Er is zelfs een kleine mijt bij die op de rug van een groter soortgenoot zit en parasiteert op zijn grotere mijten-neef. Als imker wordt je wel eens moedeloos van de groeikansen van de varroa-mijt. Als wij hommels zouden gaan houden was dat probleem niet minder ingrijpend.

Fijne winter,

Ko Veltman

Conceptverslag van de Algemene Ledenvergadering zondag 3 oktober 2021, 14.00 uur

Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Aanwezig:

Ko Veltman (voorzitter), Gerrit Schipper (penningmeester), Belinda Glöckler, Hem van Leeuwen, Jane Lang, Marianna de Leeuw, René Genet, Oscar Vrij, Marja van der Veldt, Ina Ruijter, Ries Hoogendoorn, Henk Wijnbelt, Ab Holkamp, Jolanda Wakkerman, Ingeborg Teeken, Jacqueline Saliba, Johanna Grönloh, Wout van Vreeswijk, Youssef Kharmich, Mohamed el Gartit, Vincent Driest, Jan Wierenga, Dorinde de Tempe, Rob Saal, Annemieke Timmerman (concept verslag versie 24/10, in samenwerking met Belinda Glöckler).

1. Opening en mededelingen

- a. Ko opent de vergadering en noemt de leden, die zich hebben afgemeld.
- b. Voorzitter meldt het aftreden van bestuursleden Gerard van der Zwan, Søs Astrup, Lies Graves-Schotman en David Graves. Geen van hen is aanwezig.

Rob Saal verwoordt namens Gerard, waarom Gerard er niet bij is. Søs heeft aangegeven niet in de huidige samenstelling van het bestuur te willen zitten. Lies en David zijn met vakantie en hebben te kennen gegeven op te stappen omdat ze zich niet thuis voelen in het bestuur.

- c. Alle cursisten zijn geslaagd. Applaus! Diploma uitreiking volgt.
- d. Gezamenlijke varroa-bestrijding rond de jaarwisseling. Uitnodiging volgt.
- e. Verplaatsing uitslag enquête naar de ALV van maart 2022. Er komen een aankondiging en voorbereide stukken voor de ALV in maart 2022, over aanpassingen in het huishoudelijke reglement. Het betreft beperking van het aantal bijenvolken en een maximale prijs van huisjes. Annemieke vraagt om vrijwilligers voor deze twee onderwerpen. Niemand dient zich aan. Bestuur zoekt vrijwilligers voor volgende vergadering en begeleidt de werkgroepen. Zie ook agendapunt 7.

2. Ingekomen stukken

- a. Gerard heeft enkele brieven geschreven aan het bestuur en op zijn verzoek heeft Ko deze brieven doorgestuurd aan de leden. Een tweede brief ontvangen de zaterdagavond voor de ALV, was gericht aan Ko en Gerrit en is daarom niet doorgestuurd. De ALV verzoekt Gerrit de eerste brief gericht aan alle leden voor te lezen.
- b. Naar aanleiding van de kwestie in het bestuur en de brieven volgt een gesprek.

i. Leden vragen verheldering:

1. Hoe zit het precies met de WBTR (Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen) die op 1 juli is ingegaan? Ko meldt dat er twee knelpunten waren: er is een schaduwbestuur nodig en de verenigingsstukken moeten altijd beschikbaar zijn voor alle bestuursleden. Deze punten waren snel opgelost: de SBA en de AVBB zijn wederzijds elkaars vervanging en er is een google drive map aangemaakt, waar alle bestuursleden toegang toe hebben.
2. Hoe zit het met de beweringen? Gerard schrijft dingen in zijn brief, bijvoorbeeld dat Ko wil aftreden. Ko meldt dat het er uit is geflapt. Maar Ko blijft wat hem betreft voorzitter.
3. Hoe zit het met de klacht over schending van privacyregels? Ko meldt dat hij om advies heeft gevraagd bij de NBV, hij heeft geen klacht ingediend. Hij heeft gevraagd hoe ermee om te gaan als een afgetreden secretaris het bestand van de vereniging gebruikt. De ALV dankt Ko voor zijn bezorgdheid, maar is unaniem, dat leden elkaar onderling moeten kunnen benaderen, wel of niet met adresgegevens van de vereniging.

ii. Leden delen vermoedens en oorzaken/gevolgen:

1. De communicatiestoornis is begonnen met de WBTR. De klacht is dat er bij Gerrit te veel taken liggen. Ries spreekt uit ervaring: er zijn nooit kandidaten om alle taken op te pakken. Gerrit meldt, dat het gaat om veel kleine klusjes die hij snel zelf kan oppakken omdat hij dicht bij het park woont.
2. Gerard heeft zijn conclusies getrokken terwijl Gerrit en Ko de eisen uit het WBTR nog aan het aanpassen waren.
3. De communicatie is duidelijk niet goed gegaan. De ALV gaat over financiën en we moeten met elkaar zorgen voor prettige samenwerking en evenwichtige taakverdeling. Dit is aandachtspunt voor een kleine vereniging.
4. We kunnen niet goed oordelen over de waarheid, omdat de afgetreden leden niet aanwezig zijn.

iii. Annemieke en Oscar bieden aan om te bemiddelen. De ALV stemt daar mee in en geeft het duo volgende opmerkingen mee:

1. De bestuurskwestie is nu onderdeel van de ALV. Ga onderling het gesprek aan en

zorg met elkaar voor een goede sfeer.

2. De afgetreden bestuursleden en de bevestigde bestuursleden willen allemaal gerehabiliteerd worden. Dat is de insteek.

3. Verslag van de ALV van 17 maart 2019, gepubliceerd in Bij-Zaken van april 2019.

a. Agendapunt 7, voorstel wijziging imkertuinreglement: René merkt op en de ALV valt hem bij, dat ten aanzien van keuze 'carnica' of 'buckfast' het besluit van de ALV niet goed is genotuleerd. Dit moet zijn: ALV besluit dat op ons Bijenpark diverse soorten bijen onveranderd welkom blijven.

b. Er zijn verder geen opmerkingen over het verslag. Met bovenstaande opmerking wordt het verslag vastgesteld.

4. Verslag van de kascommissie, besluit ALV en benoeming nieuwe kascommissie.

a. De kascommissie heeft de boeken over het jaar 2020 in orde bevonden.

b. ALV volgt, onder dankzegging aan René Genet en Rob Saal, het advies van de kascommissie op en besluit om decharge te verlenen aan het bestuur voor gevoerd beleid. De ALV besluit daarnaast om het geadviseerde compliment te geven aan de penningmeester voor de overzichtelijkheid van de boekhouding.

c. Oscar Vrij en Marianna de Leeuw werpen zich op voor de volgende kascontrole. ALV is daarmee akkoord en dankt hen bij voorbaat voor het werk.

5. Jaarverslag 2020.

a. ALV keurt goed.

6. Jaarrekening 2020 en begroting 2021 (ALV 2020 werd via mail gehouden)

a.
. Gehoord hebbend het advies van de kascommissie: ALV keurt goed.

7. Modernisering statuten en reglementen

a. Annemieke licht de aanleiding van het voorstel toe: enerzijds bestuurskwestie, anderzijds haar lang gekoesterde wens om de regels te moderniseren. Zij beoordeelde het Huis-houdelijk Reglement en het Redactiestatuut. Het Imkertuinreglement heeft zij niet bekeken. De quick wins en de aanpassing van guldens naar euro's oogsten instemming. De aanpassing inzake collegiaal bestuur roept nog vragen op.

b. Na discussie is het besluit van de ALV: eerst de grondige voorbereiding tot modernisering van het hele pakket behandelen in de ALV. De ALV dankt Annemieke voor de voorbereiding van aanpassingen tot nu toe.

8. Stand van zaken commissies

a. Redactiecommissie: Ina Ruijter biedt aan Marianna de Leeuw aan, of zij met het opstappen van Gerard haar hulp kan gebruiken. Marianna zocht inderdaad een maatje voor het clubblad en is blij met het aanbod van Ina. Zij gaan komende tijd samen de redactie voeren. ALV is blij en wenst hen succes!

b. Sooscommissie: Lies en Søs organiseerden de Soos, voor zover mogelijk vanwege corona. Bestuur neemt contact op over invulling van de soos. Volgende suggesties liggen nog op de plank: film en lezingen van Arie Koster en Pieter van Breugel.

9. Samenstelling nieuw bestuur

- a. Aftredend en herkiesbaar voorzitter Ko: ALV stemt voor Ko.
- b. Bevestiging penningmeester Gerrit: ALV stemt voor Gerrit.
- c. Kandidaat bestuurslid Belinda Glöckler stelt zich persoonlijk voor, omdat zij zich pas na verspreiding van de Bij-Zaken heeft gemeld. Ze moet haar diploma imkeren nog krijgen, maar denkt een goede bijdrage te kunnen leveren in het bestuur: ALV verwelkomt Belinda op de vereniging en stemt voor Belinda.
- d. De ALV is blij met de bestuursleden en wenst het nieuwe bestuur succes!

10. Rondvraag en sluiting

- a. Ab bedankt Gerrit en Ko voor het verzorgen van zijn bijen toen hij ziek was.
- b. Gerrit meldt dat Trudy Frank weer columns wil gaan schrijven in Bij-Zaken.

AVBB-er van het jaar

Wie zetten we dit jaar in het zonnetje?

Op de komende nieuwjaarsreceptie in januari, die hopelijk doorgang kan vinden, willen wij graag, voor de vijfde keer, een gewaardeerd AVBB-lid (tuinier of imker) de wisseltrofee (zie foto) voor zijn of haar verdiensten in het afgelopen jaar overhandigen. Om uw geheugen even op te frissen en voor nieuwkomers op het park: met dit beeldje van een imker is sinds 2017 een door u als AVBB-leden gekozen persoon in het zonnetje gezet. Dit was steeds iemand die op enigerlei wijze kleur geeft aan het park en mensen met elkaar verbindt.

Tot nu toe zijn gekozen: Piet Kreeft (2016), Bert Wallet (2017), Eline Pellinkhof (2018) - met dat jaar als goede tweede Gerrit Schipper - en Corry de Weert (2019). Bert Wallet is een paar maanden nadat hij het beeldje ontvangen had na een kort ziekbed overleden. Hij was blij met zijn onderscheiding en wij waren heel blij dat hij dit teken van waardering heeft gekregen.

Zoals bekend is de nieuwjaarsreceptie van 2020 vervallen en is er niemand verkozen. Aankomende januari hopen wij de trofee wel uit te kunnen reiken.

Wij nodigen u van harte uit om iemand die naar uw mening de trofee verdient voor te dragen met een toelichting waarom u dit vindt.

Kandidaten graag uiterlijk op 20 december aanmelden bij een van de leden van:

De commissie AVBB-er van het jaar

- Aleid van Wifferen	aleidvanwifferen@gmail.com
- Marja van der Veldt	mvdveldt@hotmail.com
- Frank Holleman	frankholleman14@gmail.com

De langste imkercursus ooit!

Heel blij was ik dat ik een plekje had toebedeeld gekregen op de imkercursus van 2020. Al na een les, brak corona uit en werd de cursus, heel begrijpelijk stop gezet. Geen bijenjaar verder meer. Totdat ik in 2021 wederom bericht kreeg of ik nog interesse had de imkercursus te vervolgen. Nou dat had ik. Ko en Gerrit hadden de cursus corona proof weten te maken door de groep voor de buitenlessen in tweeën te splitsen.

Door de cursus ging er een wereld voor mij open. De wereld van insecten, de honingbij en haar biologie, biodiversiteit en bloemen en planten. Tijdens mijn wandelingen in stad en natuur keek ik nu toch met een andere blik naar alles wat groeide en bloeide en leerde ik wanneer wat bloeit en waar de honingbij op vliegen kan.

Tijdens de theorie- als praktijklessen heb ik ontzettend veel geleerd en ook enorm veel plezier gehad met de mede cursisten. Cursisten van divers pluimage met een gezamenlijke interesse: de bij. De verschillende achtergronden en ervaringen maakten het heel bijzonder. Ook de eerste bijensteek was bijzonder. Want ja die deed toch best wel pijn zo boven op mijn hoofd. Maar ik was er ook trots op want die vuurproef had ik ook doorstaan en gestoken worden dat hoort er nou eenmaal bij.

Misschien vergeet ik nog een hele hoop over de cursus te vertellen maar volgens mij hebben Ko en Gerrit ons alle facetten van het imkerschap laten zien. En ons vooral veel liefde voor de bij en de natuur bijgebracht. Het is bijzonder om te mogen leren van twee zulke ervaren en gepassioneerde imkers. Soms droomde ik 's nachts over zwermen en bijen. Ik vermoed dat Ko en Gerrit wel iedere nacht dromen van "hun bijenmeisjes". Ze ademen bij, ze zijn bij. Het examen dat volgde was best pittig. Niet iedereen had braaf de boeken doorgeworsteld maar toch heeft iedereen het gelukkig gehaald. De diploma uitreiking was een feestelijke aangelegenheid. Een van de cursisten had een blijkbaar moeilijke vraag beantwoord met "dan moeten we met Ko en Gerrit bellen". En ik denk dat we dat nog best vaak zullen doen want zoals Ko zei bij de examenuitreiking: "gefeliciteerd met je imkerdiploma maar eigenlijk begint het echte imkerleven nu pas!".

Belinda Glöckler

In september 2021 deden zeven cursisten examen voor de basis cursus imkeren.

v.l.n.r. Mohamed el Haddaoui, Ron Veldhuysen, Clyde Bobson, Patrick van Oppen, Klaas Sassen en de dames Annet Meerman en Belinda Glöckler en achter mij begeleider Pim Verhaagen.

Het leven van Bombus de Aardhommel

(bijdrage van Marianna de Leeuw)

Het is weer tijd voor het leven van Bombus de Aardhommel! Om de winter te overleven moet de jonge koningin voordat ze in winterslaap gaat haar vetreserves opbouwen. Tijdens de winter komt ze haar holletje namelijk niet uit. Er is dan toch geen voedsel te vinden en het is koud. In de loop van het jaar kun je daarom hele dikke aardhommels zien vliegen, druk foeragerend om maar zo veel mogelijk pollen en nectar op te slaan. De jonge koninginnen zien er prachtig uit met felgele banden en een smetteloos witte kont. Het zijn de verse vrouwtjes die recentelijk uit het nest zijn gekropen en mogelijk al gepaard hebben. Het sperma slaat een vrouwtje op in een sperma-beursje in haar achterlijf. Ook daardoor oogt ze fors en majestueus.

Ode aan de boom

1 MILJOEN BOMEN VOOR KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

Stichting MEERGroen heeft 13 jaar lang op kleine schaal en met succes zaailingen uitgespit en op andere plekken in Haarlemmermeer uitgeplant. In maart 2020 nodigde MEERGroen Urgenda uit om mee te denken over een mooie bestemming voor zo'n 50.000 zaailingen die door de hun vrijwilligers waren verzameld tijdens natuurbeheer. Urgenda mailde naar de Caring Farmers en twintig boeren meldden zich direct. Binnen drie weken was het geregeld: 50.000 jonge bomen en struiken kregen een plek op het platteland. Dat smaakte naar meer! "Volgend jaar een miljoen", spraken de organisaties af, en Meer Bomen Nu was geboren. Door een plotselinge donatie van 150.000 perenbomen, veroorzaakten we in de hittegolf van 2020 perenboomfiles in het hele land. #redeenperenboom was trending en de campagne was opeens landelijk bekend. Half augustus tikte de teller de één miljoen aangevraagde bomen en struiken aan, en zetten we de teller stil. Half november ging de campagne echt van start.

GRATIS BOMEN? HOE WERKT DAT?

De komende jaren wil de overheid 37.000 extra hectare bos aanleggen, vanwege klimaatverandering en de afname van biodiversiteit. Ook gemeenten werken aan meer groen in de bebouwde kom en boeren willen steeds meer heggen en hagen aanplanten. Hier en daar gaat de roep op dat er te weinig bomen zijn voor al deze plannen. Maar er zijn bomen en struiken genoeg!

Regulier worden bomen en struiken afgenomen bij boomkwekers. Dit blijft essentieel onderdeel in ons streven naar meer bomen voor een beter klimaat. Want boomkwekers leveren bijzondere soorten, fruitbomen en mooie monumentale soorten. Maar het kan ook anders. MEERGroen heeft al 13 jaar ervaring met het verzamelen van overtallige zaailingen van bomen en struiken in natuurgebieden en die elders weer te planten.

NATUUR PRODUCEERT OVERDAAD AAN BOMEN EN STRUIKEN

De natuur produceert ieder jaar een overdaad aan jonge bomen en struiken. Iedere eik, beuk, meidoorn, wilg etc. produceert jaarlijks duizenden zaailingen. Deze hebben een belangrijke functie: ze worden gegeten door wilde dieren en insecten, sommigen overleven en zijn de nieuwe generatie bomen en struiken. Maar de meesten halen het niet. Ze sterven af en vergaan en dragen op die manier bij aan de biotoop, of ze worden verwijderd en versnipperd als onderdeel van regulier natuurbeheer.

Op heel veel plekken is het mogelijk om een groot deel van deze jonge aanwas te oogsten om ze elders een kans te geven om op te groeien. Heel veel van deze zaailingen worden nu al verwijderd door mensen om open plekken te creëren, omdat er te veel van een bepaalde soort zijn of om ruimte te maken voor bodemplanten. Meestal gebeurt dit machinaal door terreinbeheerder die per uur betaald worden. Meer Bomen Nu doet dit graag anders, met vrijwilligers die de planten voorzichtig behandelen, sorteren en bewaren tot ze elders kans krijgen om uit te groeien. Leuk om te doen, we laten mooier bos achter en leveren zo een bijdrage op andere plekken aan biodiversiteit en CO2 opslag.

NIET VERSNIJPEREN MAAR VERPLANTEN

In deze zaailingen ligt dé oplossing voor het klimaat en biodiversiteit. Dat is de boodschap die Stichting MEERGroen al jaren over het voetlicht brengt: er is genoeg! Je hoeft ze alleen maar te herkennen en de overmaat te verplanten naar een plek waar ze gewenst zijn. Zo krijgt een kastanjeboom die in het bos op een donker plekje ontkiemt, bij een boer toch de kans om uit te groeien tot volwassen boom.

GRATIS, VEELAL INHEEMS EN ECOLOGISCH VERANTWOORD

Met 'verplanten' als methode kunnen in het hele land bossen, heggen, hagen, bermen worden vol geplant. Gratis, veelal inheems en ecologisch verantwoord. Het enige wat je nodig hebt, zijn kundige terreinbeheerders of ecologen die vrijwilligers kunnen aanwijzen wat de juiste planten zijn en hoe ze geoogst en geplant moeten worden. En vervolgens te zorgen dat bij het uitplanten wordt gekozen voor een diverse mix met vroegbloeiërs en laatbloeiërs, snelle en langzame groeiers en fruit dragende soorten zoals vlierbessen, vogelkers etc voor maximaal profijt voor insecten en vogels.

Het plantseizoen van 2020/2021 is afgelopen. De komende maanden bereiden wij ons voor op het volgende plantseizoen. Dan worden we hopelijk niet meer gehinderd door lockdowns en kunnen we samen nog veel meer bereiken voor biodiversiteit en klimaat. Kijk hieronder wat je in de tussentijd kunt doen:

- Wil je volgend jaar meehelpen? Meld je aan als vrijwilliger
- Wil je volgend jaar bomen ontvangen, schrijf je dan in voor de nieuwsbrief en blijf op de hoogte.
- Ben je boswachter, gemeentegroenbeheer of bijvoorbeeld een landgoedeigenaar en wil je een oogstlocatie melden. Mail naar info@meerbomen.nu.
- Wil je sponsor of partner worden, stuur dan een mail naar info@meerbomen.nu.

Een bijdrage van Marianna de Leeuw

De Commissie van Wens tot Koop, hoe werkt die?

De Commissie van Wens tot Koop: onder deze poëtische naam huist een tweekoppig team dat al jaren het verkoop- en aankoopproces van onze tuinhuisjes op zowel het Oude als het Nieuwe Bijenpark begeleidt. De parkmakelaars zogezegd, helaas zonder commissie, want met de bijna veertig huisjes (1/3 van het parkbestand) die in de afgelopen acht jaar tijd zijn verkocht zou dat een lucratieve zaak zijn geweest.

We kennen allemaal het aankoopproces van ons eigen huisje. Wij prijsden ons toen gelukkig dat niet de eigenaar zelf, maar commissieleden droogjes en neutraal de flaws van het huisje opsomden, om pas daarna ook het mooie plekje, die schattige veranda of dat leuke Bruynzeel-keukentje onder de aandacht te brengen. Maar elke Bijenparker die afstand van z'n geliefde huisje wil doen stelt zich de vraag hoe dat verkopen tegenwoordig in z'n werk gaat. Dit stukje vertelt daarover, en wat we daarbij zoal meemaken en wie we zijn.

Is iemand bij het bestuur de huur opzegt, komt dat bericht spoedig bij de Commissie van Wens tot Koop terecht. Die neemt contact op met de eigenaar, vraagt om de invulling van de Onderhoudslijst en om een intakegesprek. Het face-to-face kennismaken en het bespreken van de specifieke situatie ter plaatse is heel essentieel voor een soepele afwikkeling van het verkoopproces. Sommige eigenaren zeggen op omdat ze verhuizen naar een huis met een tuin, of naar een andere stad - het Bijenpark is bestemd voor regio Amsterdam. Dan moet de verkoop zo snel mogelijk worden afgehandeld.

Maar vaker komt voor dat de verkoop noodgewongen is door ziekte of ouderdom en dat is een ander verhaal. Mensen hebben dan lang gewacht om aan dit zware afscheid te beginnen. Dat proces vraagt geduld en aandacht en we helpen zondig een handje met het invullen van de lijst of het aanleveren van adressen voor de afvoer van hun spulletjes. Afscheid nemen van de tuin is een pijnlijke gebeurtenis. Zo was er een oude mijnheer die één vaasje op de schoorsteen achterliet, 'om het nog een beetje aangekleed te houden'. Een enkele keer gebeurt het dat iemand onderweg het verkoopproces overlijdt. Als de Onderhoudslijst dan nog niet getekend en wel terug is, wordt het een lastig proces, vooral als er een testamentair executeur aan te pas moet komen. Dit soort types hebben meestal geen haast.

Het leeghalen is een fysiek en emotioneel zwaar karwei en er zijn volop vragen over wat niet of wel mag blijven staan (alles wat nagelvast is, plus tuingereedschap en kruiwagen mag blijven). Is het huisje eenmaal leeg en schoon en is de sleutel in ons bezit, volgt het taxatieproces. Er zijn vier taxateurs die onafhankelijk hun taxatie uitvoeren en een deels geformaliseerd taxatierapport opstellen. Die rapporten worden bij elkaar gelegd, besproken, om zo tot een gezamenlijk prijsvoorstel te komen. Taxateurs zijn net als alle medewerkers van het park vrijwilligers. Dat kunnen dus onze burens zijn. Natuurlijk zijn we allemaal heel integer, maar, ter vermindering van pogingen om bij hen in het gevlij te komen of andersom, enig ongenoegen te uiten over een of ander geconstateerd mankement bij hun toch zo mooie huisje, houden we deze onmisbare schakels in het verkoopproces onder de radar. De taxatiecommissie is de meest geheime commissie van het park. Dat betekent ook dat eigenaren in de taxatietijd niet op hun tuin mogen komen. Poeh, dat valt tegen, want de tuin gaat intussen wel achteruit. Tja, maar sociale veiligheid gaat boven alles.

De taxateurs maken een onderscheid tussen onderhoud en renovaties. Is er op tijd geschilderd, de gaslangen vervangen (!), een daklekkage gefixt, de vloer geventileerd en zondig gekrikt? Dat is mooi voor het prijsbehoud. Zijn er dubbele ramen geplaatst, solide uitbreidingen verricht of zonnepanelen aangelegd? Dat kan zomaar de verkoopprijs ten goede komen. Er

zijn huurders die hun oude huisje hebben afgebroken en een nieuwe hebben laten neerzetten. Veelal prachtige mini-bungalows (maximaal 28m2) maar niet goedkoop. Goed om te weten dat het park aan nieuwbouwhuisjes inmiddels een maximumprijs van € 35.000 heeft gekoppeld, ongeacht wat iemand ervoor heeft betaald.

Maar er kan ook van alles mis zijn, soms wat de eigenaar zelf niet wist. Is er asbest in de schoonsteen, achter de muur, of in de tuin? Dat is een turn-off voor de prijsbepaling. Sterker, het park wil dat dit materiaal vooraf aan de verkoop wordt verwijderd. En zo zijn er wel meer akkefietjes die struikelbrokken kunnen zijn in een gezellige afhandeling van het verkoopproces.

Maar meestal loopt het gesmeerd. En wij doen natuurlijk onze stinkende best om jullie huisje zo vlotjes mogelijk door de taxatie en het bestuursakkoord te loodsen. Daarna ontvangt de verkoper een prijsvoorstel. Gaat die akkoord, dan kunnen wij aan de verkoop beginnen. Daar zijn we meestal heel snel is, twee blonde dames die je al babbelend rondleiden door het park op weg naar jouw droomhuisje. Die verwachtingsvolle gezichten en de blijheid bij een geslaagde aankoop zijn een cadeautje voor ons. Een echte puddingkers! Het gebeurt dat een blij koper bij het contracttekenen iets lekkers meeneemt, zelfs een spuitwiltje hebben we meege maakt. En nee, dat is dan geen bribery - het huisje is tenslotte al betaald - maar een waardig begin van een heerlijk groen buitenleven om op adem te komen van de stadsdrukke. En zo is de cirkel weer rond, totdat het huisje weer in de verkoop gaat. Een enkele keer heb ik een huisje vaker langs zien komen, maar doorgaans zijn Bijenparkers langblijvers. Gelukkig maar, we hebben het druk genoeg!

Wie zijn wij / wisseling in het team

Het verkoopteam bestaat al enkele jaren uit José Rozenbroek en Marianne Ziekemeyer Mills, enthousiast, efficiënt en... totaal omgedraaid aan de makelaarswereld buiten onze parkjes, we zijn goudeerlijk in onze verhalen. We verkopen aan blijie gegadigden. Een winning team! Never change it, zegt men. Toch gaat dat gebeuren, want Marianne stapt per 1 januari 2022 na acht jaar op. Dat blonde bij haar is aan het vergrijzen. Loyaal aan het park, maar zeker ook ten dienste aan zowel verkopers als kopers; wat een intrinsieke motivatie. Het is dan ook de mooiste baan van het park, maar de tijd is gekomen voor meer rust op de eigen tuin. Even genieten voordat ik mijn vaasje zal achterlaten aan een nieuwe bewoner.

We zijn hard op zoek naar iemand die ons team gaat aanvullen, maar het is zo'n leuke job, dat komt helemaal goed.

José, pittig, slim en sterk	Marianne, vertrekkende ouwe rot	Wie wordt onze superaanwinst?
		 <p data-bbox="1066 1682 1393 1756">Aan de opvolging wordt gewerkt.</p>

Marianne Ziekemeyer, 27 oktober 2021

Kijk-, lees- en luistertips

Sextip

Te vinden op YouTube: Green Porno. Hartverwarmende korte filmpjes van Isabella Rossellini over hoe insecten hun voortplanting plegen te regelen.

Voor de **bij** googelt u: Green Porno Bee. Isabella Rossellini.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=X4tsEnGLKE4&t=15s>

Veel kijkplezier!

Belinda Glöckler

Leestip

Ik ben imker en ik word gelukkig van de aanblik van een raam met open en gesloten broed. Dat is een raampje uit een bijenkast met daarin zichtbaar eitjes en larven en poppen. Die poppen zie je dan weer niet, want het proces van verpopping vindt plaats achter een goudkleurig wasdekseltje. Soms zit er in dat wasdekseltje al een gaatje waaruit een paar voelsprietten steken. Of de kop van een bij die op het punt staat uit te lopen uit z'n celletje en bezig is het wasdekseltje af te knagen. Een fascinerend gezicht.

Een boek met de titel 'Een verhaal met een angel' trekt in de boekwinkel dan ook onmiddellijk mijn aandacht. Het is een boek over hommels. De schrijver, Dave Goulson – een Engelsman met gevoel voor understatement – noemt de hommels overigens bijen, wat ze ook zijn. Het heeft een tijdje op de plank gelegen, want het boek van een wetenschapper leek me toch ook een beetje saai. Niets bleek minder waar. Ik heb het uiteindelijk in een adem uitgelezen. Als kind is hij al geïnteresseerd in alles wat beweegt en zijn activiteiten op dit gebied worden veel dieren fataal en in tegenstelling van wat je zou denken, is dat erg leuk om te lezen. Kan een boek over hommels afwisselend zijn? Ja! Er is veel bekend over het leven van hommels (en andere insecten), maar die kennis is verworven door geduldig onderzoek. Hommels merken en weken (jaren soms) hommelnesten bestuderen, hommelnesten kweken, hommelnesten opsporen met een speciaal daarvoor getrainde hond, dna-testen... Tegenslagen en onverwachte uitkomsten. Je mond valt open als je leest hoe en wat wetenschappers onderzoeken. Alles zeer toegankelijk, met humor en op aangename toon opgeschreven. Je krijgt ook een beeld van de achteruitgang van het aantal hommels (en andere insecten) en de oorzaken die daaraan ten grondslag liggen. Pas op: Het maakt een activist van je!

Na de laatste bladzijde van Een verhaal met een angel, ben ik naar de boekhandel gerend om een ander boek van Dave Goulson aan te schaffen: Geroezemoes in het gras. Na lezing van dit boek kijk je met andere ogen naar insecten en doe je geen vlieg meer kwaad. Je blijft je verbazen. Over de vuurwants bijvoorbeeld. Een plat, rood-met-zwart kevertje, dat ik tijdens een vakantie in Frankrijk in groten getale ben tegengekomen in de tuin van het huisje dat we huurden. Ik wist toen nog niet hoe het diertje heette en dat ze vrijwel non-stop copuleren en waarom. Een citaat (blz 142): 'Bizar is dat vuurwantsen zich onder invloed van Amerikaanse kranten afwijkend blijken te ontwikkelen. In de jaren zestig importeerden Amerikaanse onderzoekers jonge vuurwantsen uit Europa om ermee te experimenteren. In plaats van dat de wantsen uitgroeiden tot volwassen insecten, ontwikkelden ze zich tot overmaatse exemplaren die hun jeugdige eigenschappen behielden en zich niet konden voortplanten. In Europa gebeurde dat niet wanneer ze werden geteeld. De wetenschappers kwamen na een tijdje tot de

conclusie dat de oorzaak van het probleem lag bij het papier aan de binnenkant van de dozen waar ze de wantsen in bewaarden. Vuurwantsen in dozen met Amerikaanse kranten, zoals The New York Times en The Washington Post, bleven jong, terwijl wantsen die tussen geïmporteerde edities van de Britse The Times werden grootgebracht niets mankeerden. Uiteindelijk bleek dat bepaalde sparren waar Amerikaans krantenpapier van wordt gemaakt een stof bevatten die lijkt op een vuurwantsenhormoon, waardoor de diertjes een groeiwijking vertoonden.'

Elk hoofdstuk betreft een ander insect. Dave Goulson is een keuvelende professor die vol verhalen zit. Die woorden komen dan weer van de achterflap uit een recensie van Paul de Vries uit Het Parool. Maar dat zijn precies de goede woorden. Een keuvelende professor en de lezer – deze lezer – hangt aan zijn lippen.

Inmiddels ben ik aan een derde boek van Dave Goulson begonnen: De Tuinjungle. Tuinieren om de wereld te redden.

Ina Ruijter

Dave Goulson - Een verhaal met een angel - Atlas Contact

Dave Goulson - Geroezemoes in het gras - Atlas Contact

Dave Goulson - De Tuinjungle - Atlas Contact

**Heeft u een lees-, luister-, of kijktip?
Mail deze naar tc.ruijter@gmail.com.**

Nieuwe leden dit jaar

dhr.Koen Schenau
Fam. Jolanda Wakkerman en Wim Weerdenburg

Nieuwe tuin-leden

NP-10 Nila Minnerup en Jacob Vosmaer
NP-19 Tip Kuipers
NP-29 Gerrit Burggraaf en Marjolein Verhart
NP-62 Rob Blomjous
OP-29 Ai-qing Huang
NP-56 Wil Hoogenkamp en Karel Auwerda

Nieuwe imker-tuin

NP-IM 15 dhr. Kurtulmus
OP-IM-A Mohamed Gartit
NP-IM 9a mevr. J.S. Saliba
NP-IM 05 Ingeborg Teeken
NP-IM 07 Mohamed el Haddaoui
NP-IM 11A Clyde Bobson

nieuwe rubriek:

Het estafettestokje

In de nieuwe rubriek Het estafettestokje schrijft een lid over zijn of haar belevenissen op de (bijen)tuin. Karen van Ede bijt het spits af en geeft het estafettestokje door aan José Rozenbroek.

Het mooie van een tuin op het Bijenpark

Een stadse beautyredacteur die graag met haar handen in de aarde zit, dikke wormen en kruipers met veel poten op de koop toeneemt en droomt van haar eigen cottagetuin: kan dat? Vier jaar geleden kreeg ik de prachtkans om een tuin (en huisje) te pachten in dit fraaie park, een juweel aan de rand van Amsterdam. Dat tuiniers geacht worden te tuinieren voor de bijen sprak me enorm aan.

Ik was na mijn eerste kennismaking met Het Bijenpark sowieso al verkocht. De bij binnenkomst direct ontspannende werking van vogelgeluiden en heerlijke geuren verzacht nog steeds het harde werken in de keiharde eigenwijze kleigrond. Het in alle seizoenen wonderschone park doet het zeulen met loodzware kruiwagens snoeiafval en 'onkruid' (mag je niet zeggen, maar zevenblad is het echt!) vergeten. Van een nogal verwaarloosde wildernis lukte het me een redelijk toonbare (modern wilde) tuin te maken waarin bijen en andere insecten zich thuisvoelen. Met liefst biologische bloemen en planten. Ik heb ook een mol heel gelukkig gemaakt geloof ik, en woelmuizen voelen zich senang bij mij. En al mislukt het een en ander faliekant, de tuin geeft me altijd nieuwe energie.

Het Bijenpark heeft ook iets nostalgisch, doet denken aan een dorpje. De kleine mini-gemeenschap van natuurliefhebbers en imkers levert leuke gesprekken op met bijzondere mensen. En veel nieuwe kennis. Ik ben zo geïnspireerd door Het Bijenpark dat ik in mijn vrije uurtjes zelfs een cursus ecologisch tuinontwerper volg, daar moet mijn tuin toch bij floreren!

De enige 'downside' is dat ik me pas nu, na het lezen van het boek 'Het bijen balkon' van Caspar Janssen, realiseer dat honingbijen een bedreiging vormen voor de wilde bij die sterk afneemt in aantallen. Wie weet kunnen de imkers zich daar in de toekomst over buigen?

Graag geef ik het estafettestokje door aan José Rozenbroek, aan wie ik de ontdekking van het Bijenpark te danken heb.

Karen van Ede

Gevraagd en Geboden

Te koop aangeboden:
honingslinger de prijs is tegen e.a.n.b.
Via Gerrit Schipper gschipper3@gmail.com

Honingbijen besproken in de gemeenteraad

De discussie over honingbijen en concurrentie bereikte langzamerhand ook de Amsterdamse gemeenteraad. Een raadslid van de Partij voor de Dieren stelde schriftelijke vragen hierover. Ondertussen heeft de wethouder de vragen beantwoord. Zoals je hieronder kunt lezen, zal dit onderwerp nog terug komen. Er wordt dit jaar een advies van het EIS verwacht.

Het AVBB-bestuur heeft contact opgenomen met het raadslid van Partij van de Dieren en een informatief gesprek gevoerd. Hieronder vindt u de Raadsinformatiebrief.

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam

Datum 21september 2021

Portefeuille(s) Openbare Ruimte en Groen

Portefeuillehouder(s): Egbert De Vries

Behandeld door Ruimte en duurzaamheid, bestuurszaken.rd@amsterdam.nl

Onderwerp Beantwoording schriftelijke vragen van het lid A.L. Bakker inzake "de zoete inval voor honingbijen".

Nummer 283

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 14 juli 2021 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van het lid A.L. Bakker van de fractie van de Partij voor de Dieren inzake de zoete inval voor honingbijen. Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting door indiener

In Nederland leven 360 soorten bijen, maar meer dan de helft van deze wilde soorten dreigen te verdwijnen. De Rijksoverheid geeft hiervoor als oorzaken: de intensieve grootschalige landbouw, de verstedelijking en het strakker en efficiënter beheer van het openbare groen. Met de Nationale Bijenstrategie wil het Rijk dat in 2030 het aantal bijen en andere bestuivers zoals vlinders en zweefvliegen gelijk is gebleven of is gegroeid.

Indiener is op de hoogte van de Amsterdamse maatregelen om bestuivers te stimuleren, zoals minder maaien en natuurinclusief bouwen. Ook is het de fractie van de Partij voor de Dieren bekend dat in Amsterdam de afgelopen jaren op verschillende plekken in de stad is onderzocht welke soorten wilde bijen er voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in een kaart en in verslagen die via de toelichting op de kaart te raadplegen zijn. In de Groenvisie 2050 werd onderstreept dat in Amsterdam het aantal wilde bijen toeneemt, tegen de landelijke trend in.

Een punt van zorg is echter de vraag of de vele aanwezige honingbijen in de stad een negatief effect hebben op de wilde bijen. Honingbijen leven samen in een volk en worden door imkers gehouden in bijenkasten, in de stad ook bovenop daken. Het wordt ook wel stadsimkeren genoemd. Een bijenvolk bestaat uit enkele tienduizenden bijen, dus als zij dezelfde voedselbron delen met wilde bijen dan ligt het voor de hand dat de wilde bijen vaker de hond in de pot vinden. Het geluid dat dit een tweekamp is gaat soms op als algemeen feitelijk gegeven, bijvoorbeeld in een recent artikel van schrijver Caspar Janssen over zijn bijenbalkon: "Wie wilde bijen wil helpen kan beter niet gaan imkeren. (...) Een keer beleefde ik een invasie van honingbijen op de blauwe regen die tegen mijn reling op groeit. In die week waren alle wilde bijen weg.", zo schreef hij vorige maand.

De kwestie heeft al eerder aandacht van de pers gekregen. In augustus 2019 schreef de Volkskrant een rapportage over een 'bijenoorlog' in de Biesbosch doordat er vele bijenvolken in kasten net buiten de grens van het natuurgebied werden gehouden.

In antwoorden op schriftelijke vragen hierover vanuit de Partij voor de Dieren fractie in de Tweede Kamer schreef de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: "Het is wetenschappelijk vastgesteld dat een grootschalige plaatsing van bijenkasten op een gelimiteerde voedselbron een negatieve impact op wilde bijen kan hebben." En in mei 2020 sprak Koos Biesmeijer, bijenexpert en wetenschappelijk directeur van Naturalis Biodiversity Center, in de Volkskrant over een onderzoek van Spaanse biologen die een concurrentiestrijd tussen deze soorten blootlegden. Hij zei dat overal in Nederland de dichtheid van honingbijen onnatuurlijk hoog is en dat uit de literatuur blijkt dat wilde bijen bijna altijd te lijden hebben onder deze invasie.

Er is in Amsterdam geen registratieplicht of systeem van vergunningverlening voor het houden van bijenvolken. Het staat ook iedereen vrij om ermee te beginnen en zichzelf imker te noemen, zonder daarvoor bijvoorbeeld een cursus te hebben gevolgd. In de praktijk worden er wel op verschillende plekken in de stad cursussen bijhouden aangeboden. Op een gemeentelijke kaart wordt bijgehouden waar in Amsterdam bijenkasten met honingbijen staan. Bij het inspecteren van de data gaat het om een totaal van 111 kasten, maar de informatie lijkt te dateren uit maart 2014.

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

1. In hoeverre is de kaart met honingbijvolken in Amsterdam actueel en compleet en welke waarde hecht het college aan dit overzicht?

Antwoord:

De kaart met honingbijvolken is momenteel niet actueel en niet compleet. Het is een eenmalige inventarisatie van een stagiair in opdracht van gemeente Amsterdam. Het college hecht waarde aan de kaart, omdat mede door deze kaart door de stadsecoloog een inschatting kan worden gemaakt of er ruimte is om een honingbijenkast bij te plaatsen. Dit is bijna nooit het geval. De kaart is een onderschatting van het werkelijke aantal honingbijvolken. Er is momenteel geen capaciteit om de kaart te actualiseren.

2. Kan het college op basis van wetenschappelijke literatuur aangeven of en in hoeverre in een stedelijke omgeving als Amsterdam de aanwezigheid van honingbijen nadelige effecten zou kunnen hebben op het leven van andere bestuivers?

Antwoord:

In de afgelopen 20 jaar zijn er diverse wetenschappelijke studies uitgevoerd waaruit gebleken is dat honingbijen in veel situaties een probleem vormen voor wilde bestuivers. Een samenvatting van een aantal van deze studies vindt u op de website www.bestuivers.nl/concurrentie.

Een voor Amsterdam relevant onderzoek betreft onderzoek in Parijs (Ropars et al., 2019) waarin een negatief verband is aangetoond tussen dichtheid van bijenkasten in stedelijk gebied en bloembezoek door wilde bestuivers, met name door grotere wilde bijen, kevers en hommels. Uit diverse onderzoeken in natuurlijke omgeving waren al aanwijzingen bekend dat honingbijen en wilde bijen met elkaar in competitie zijn om voedselbronnen. In het onderzoek in Parijs is voor het eerst onderzocht of hier ook in stedelijke omgeving sprake van is.

In opdracht van gemeente Amsterdam voert EIS Kenniscentrum Insecten dit jaar een inventarisatie uit naar de wilde bijen in Amsterdam waarbij het kenniscentrum expliciet om advies is gevraagd hoe Amsterdam het beste met honingbijen om kan gaan, vanuit het doel

om de biodiversiteit te behouden en te vergroten. Het kenniscentrum zal adviseren of het nodig is om een maximum aantal bijenkasten in te voeren in of nabij ecologische gebieden van Amsterdam. Het advies van EIS Kenniscentrum insecten zal begin 2022 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

3. Zijn er in Amsterdam aanwijzingen dat het aantal aanwezige honingbijen een nadelig effect heeft op het bestaan van andere bestuivers?

Antwoord:

Ja, de volgende inventarisaties bevatten aanwijzingen dat de honingbijen een nadelig effect kunnen hebben op bestuivers in Amsterdam:

- Anneke Teepe en Arie Koster (2019), Wilde bijen in het Amsterdamse bos in relatie tot honingbijen. Opgenomen in bijlage 1.
- EIS Kenniscentrum Insecten (2019), Bijen in elf Amsterdamse stadsparken, in opdracht van gemeente Amsterdam. Zie pagina 16 en 21 van bijlage 2.

4. In welke mate is het aannemelijk dat er een nog grotere toename van het aantal wilde bijensoorten en andere soorten bestuivers zal plaatsvinden wanneer het aantal honingbijvolken afneemt?

Antwoord:

Voor met name de grotere bijensoorten, hommels en kevers is het aannemelijk dat een afname van honingbijen leidt tot een toename van voedsel, wat een gunstig effect kan hebben op de populatie grootte. Daarbij dienen ook andere habitatvereisten aanwezig te zijn, zoals de beschikbaarheid van voldoende nestplekken.

5. Ziet het college een noodzaak tot het sturen op een matiging van het aantal bijenkasten in de stad?

Antwoord:

Het college wacht het advies af van EIS Kenniscentrum Insecten dat dit jaar wordt gegeven. Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Gemeente Amsterdam, raadsinformatiebrief Datum 21 september 2021

Een bezoek aan imkers in Uganda

Een bijdrage van Annemiek Timmerman

Driemaal is scheepsrecht! Twee keer eerder is de lezing uitgesteld en na de ALV van 3 oktober 2021 heb ik jullie eindelijk kunnen vertellen over de imkers en honingbijen in dorpen rond Soroti, in de Teso regio in Oeganda. Als PUM expert Beekeeping bezocht ik het gebied in december 2019, op uitnodiging van een lokale ondernemer. Deze 'klant' van PUM had gevraagd hem te helpen bij het ontwikkelen van zijn honingonderneming. PUM stuurt dan een expert 'op missie' om kennis te delen en om ter plaatse verbeteringen door te voeren en aanbevelingen op te stellen. Vlak na de missie ligt er dan een rapport met adviezen. Vervolgens gaat de ondernemer, die nadrukkelijk eigenaar van het project is, de adviezen uitvoeren. Over het al-

gemeen wordt er na een half jaar beoordeeld of de adviezen zijn voltooid en of er een tweede missie nodig is. Met een andere pet op had ik als voorzitter van Stichting BeeSupport toevallig een tweede opdracht op zak: een maand voor vertrek was onze stichting door Partin geselecteerd om een projectplan voor een subsidieaanvraag te maken. Mocht het uitvoeren van het rapport de ondernemer geld kosten, dan had ik de mogelijkheid om fondsen aan te vragen om dat te bekostigen. Hoe mooi paste dat in elkaar, 2 bijen op 1 bloem!

Standplaats Soroti De Teso-regio bestaat uit savanne, moeras en een beetje bos en is voor bijna 100% agrarisch. Er leven in het gebied een kleine 2 miljoen mensen, waarvan \pm 70% onder de 25 jaar. Er is gebrek aan scholing voor kinderen en er zijn niet voldoende banen voor jonge volwassenen. Rond de 35% van de bevolking leeft onder de nationale armoedegrens, zo'n 50% leeft van minder dan 1 dollar per dag. De boeren hebben gemengd boerenbedrijf met akkerbouw, veeteelt en visserij. Op gemiddeld 3 hectare per familie verbouwen ze gewassen als mango's, noten, sesam, zonnebloem (voor de zaden en olie), alle citrusvruchten, bonen, mais, katoen, cassave, rijst, gierst, sorghum (pseudo graan), en ze houden vee als runderen, geiten, schapen, gevogelte, etc. In het kleinschalig gemengd boerenbedrijf passen heel goed gehouden honingbijen, voor de bijenproducten en voor de bestuiving.

Adviesmissie voor PUMTwee weken was ik op bezoek bij de imkers en deed ik onderzoek naar de stand van de imkerij en adviseerde ik over de bijenteelt en bijenproducten. We bezochten lokale autoriteiten, die voor de inwoners een goede bron van inkomsten willen stimuleren. Ook deden we met de imkers veldonderzoek in de natuurgebieden en inventariseerden we de aanwezige dracht. We bezochten diverse bijenstanden die in beheer zijn van zogenaamde extensie-persons. Dat zijn een soort trainers, die met boeren samenwerken om de bijenproducten te oogsten. Ik heb 1 keer 's avonds met de imkers in de bijen gewerkt. Door mijn pak heen in elke onderarm zo'n 20 steken. Die waren de volgende dag helemaal weg.

Het advies van PUM bevatte vooral aanbevelingen voor productontwikkeling: het verbeteren van kwaliteit honing en bijenwas en het maken van onder meer producten als crème/lotion, propolistinctuur, kunstraat. Verder heb ik advies gegeven hoe een training voor trainers op te zetten, zodat verbeterde kennis zich zou verspreiden. Veel van de boekwerken die in omloop zijn, zijn gebaseerd op de Europese jaarcyclus en honingbij. Rond de evenaar leeft de *Apis mellifera scutellata*, een kleinere bij, die een kortere levenscyclus heeft. Er zijn 2 natte seizoenen, de korte regens in oktober en de lange regens in maart, hoewel dit door klimaatverandering al jaren anders uitpakt. De bijenvolken worden nauwelijks door de imkers vermenigvuldigd, ze trekken (migrating swarm) en verlaten de kast (absconding swarms) als er teveel bijen zijn of als de omstandigheden te slecht worden. Deze zwermen zijn moeilijk te onderscheiden van de bij ons normale zwermen (reproductie warms). De imkers hangen 'catcher-boxen' in bomen, om zwermen te vangen. Ze scheppen ook wel volken, maar die zijn op zijn zachtst gezegd beweeglijk en daardoor lastig te pakken. Vanuit de lokkast gaat het volk in een kast op een stelling. Fixed comb hives (vaste raat) is er bijna niet meer, wel top bar hives (Kenian) en frame hives (Langhstroh).

Toekenning projectbudget aan BeeSupportIn het projectplan had ik een toonaangevend educatief centrum voor de bijenteelt opgenomen. De lokale ondernemer begreep daar niet veel van, dat was niet zijn vraag geweest. Naast opleiden worden de boeren uitgerust met gereedschap en materiaal. Vanuit BeeSupport zag ik mogelijkheden om de levensomstandigheden van meer mensen te verbeteren. Bij het centrum had ik de Amsterdamse bijenparken voor ogen, met mogelijkheden voor opleiding, training,

wetenschap, toerisme en marketing. Het centrum zal ook bezoekers en toeristen aantrekken, die meer willen weten over bijen. Met een winkel, werkplaatsen voor honing en was, een timmerloods, een drachtplantentuin, een laboratorium, een bibliotheek/studiecentrum en horecagelegenheid. Het is gebruikelijk dat mensen overnachten, omdat de reisafstanden groot zijn en de wegen slecht. Met een four wheel drive hebben we bijvoorbeeld een van de verste plekken bezocht, 50 a 60 km van Soroti, en daar deden we zo'n 3 uur over.

De aanvraag voor training van boeren en lokale trainers, bijenkasten, imkergereedschap en het opleidingscentrum werd medio 2020 goedgekeurd. Toen werd het tastbaar en gingen ze in Soroti aan de slag! Timmerlieden maakten top-bar-hives, naaisters maakten imkerpakken, smeden maakten beitels, berokers en stellingen. De materialen werden uitgezet in ongeveer 20 dorpen. Hierdoor vindt economische ontwikkeling plaats in kleinschalige gemeenschappen (de villages) en gaat de levensstandaard omhoog.

Lokaal eigenaarschap De ondernemer zette zijn ambitie en kennis in voor het oprichten van een lokale boerenorganisatie met de naam: Teso Bee Development Organization Ltd. (werktitel: TEBO). Een bestuur met 5 diverse mensen gaat de versterking van de bijenteeltsector in de TESO regio begeleiden en het bijenteeltcentrum bouwen en beheren. Helaas kon er gedurende 2020 en 2021 door COVID-19 slechts summier opleiding worden georganiseerd: avondklok, verbod om samen te komen, beperkt reisverkeer in en rond Soroti stonden dit in de weg. Daarvoor in de plaats is op het terrein voor het opleidingscentrum begonnen met plaatsen van hekken en sanitair. Ook waterput en vijver worden er gemaakt. Er worden (naald-) bomen gekapt om ruimte te maken voor de bijenkasten en er wordt betere dracht voor de bijen teruggeplaatst. Het hout wordt gebruikt in de gebouwen en een eerste leslokaal is in aanbouw. De plannen voor dit bijencentrum zijn bij de nationale overheid ingediend. Onlangs is het centrum, op basis van de plannen uitgekozen om het nationale opleidingscentrum voor de Bijenteelt van Uganda te worden. Een groot succes!

Wat heb ik zelf geleerd Aangenaam verrast was ik door de vraag van Oscar na de lezing: wat heb jij meegenomen, wat hebben ze jou geleerd? Antwoord was: ze werken meer met de natuur mee dan wij. Veel imkers die ik ken, denken dat ze met een kolonie een 'instrument' in handen hebben, in Uganda maken ze onderdeel uit van de gemeenschap en ze werken samen met de dieren en met de natuur. De reis heeft daarnaast mijn kijk op wereldwijde en tropische imkerij verbeterd.

Wil je daar zelf meer over lezen, dan is de

nieuwe bijenteelt gids van de Food & Agriculture Organization aan te bevelen, zie <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb5353en> .

Natuurlijk hoop ik dat ik binnenkort weer naar Uganda mag, om de ontwikkelingen met eigen ogen te aanschouwen en (als ze het nodig hebben) om te adviseren over de bouw (ik ben immers bouwkundige) en het opleidingsprogramma (als leraar bijenteelt). Ik hou jullie op de hoogte!

Ze is weer terug!

Trudy Franc schrijft weer haar Bij-Sluiters

Volgzaam

Zo, hè hè, daar ben ik weer. Misschien heeft u me niet gemist, kan ook. Zelf had ik geen tijd om iets te missen. Er gebeurde nogal wat: vrijwilliger geworden bij het Theo Thijssen Museum, in de redactie van de Jordaankrant, ziek geweest (geen covid), beter geworden, verhuisd. Sommigen dachten dat Christine en ik de tuin opgezegd hadden, maar we hadden alleen de Jordaan 'opgezegd'. Daar werden we weggepest door de toeristen en onze eigen knieën. De drukte liep de spuigaten uit. De lockdown-rust was een verademing, maar inmiddels zijn de toeristen alweer terug. En omdat onze knieën niet jonger worden en de trappen niet korter, zat er niks anders op dan verhuizen. Nu wonen we heerlijk rustig in de Houthavens, met de Jordaan op 10 minuten fietsen. En wat leuk is: de tuin is niet veel dichterbij, maar de route erheen is véél leuker: via het Westerpark en een stukje Bretten. De route over de Haarlemmerweg werd steeds minder een pretje, vooral als er aan de weg gewerkt werd. En wanneer wordt er in Amsterdam nou niet aan de weg gewerkt. Een aantal jaar geleden was onze route naar de tuin aan de beurt. Daarvóór moesten we ook al een jaar omfietsen omdat er een gleuf gegraven moest worden voor een kabel. Eén gleuf voor één kabel, een tuinseizoen lang. Net toen we dachten dat de ellende over was, werd het fietspad zelf aangepakt: volg F. Op een dag reed ik vol goede moed naar F. Maar vóór ik bij F kon komen, moest ik eerst over de tramrails-in-het-zand de Admiraal de Ruijterweg over zien te komen. Een paadje voor voetgangers en fietsers waren ze vergeten. Toch lukte het om F te bereiken. Daar doemde meteen een nieuwe hindernis op: het fietspad werd bestraat. Hup, de weg op. Goedgemust fietste ik verder. Maar bij de A10: fietsers afstappen en oversteken! Nou ben ik een braaf mens, dus stak ik lopend over en weer terug om verder rustig F te volgen. Dacht ik. Maar op minstens vijf plekken waren er omleidingen. Om de haverklap was er een bordje: volg A, volg S, volg P, volg H, volg W....Het was een ware speurtocht. In de Burgemeester Vening Meinez-laan was er zelfs een omleiding binnen de omleiding: volg Q. Uiteindelijk kon ik ongestoord en letterloos over de dijk achter TIGENO en De Eendracht langsrijden. Hè hè! Vrolijk en onbezorgd fietsend keek ik de polder in om en passant vogels te spotten. Heerlijk! Tot... op de hoek vóór de afdaling richting tuin... fietspad afgesloten, bomen-snoei. Uiteraard hadden ze dat niet eerder aan kunnen geven, bij het begin van het

fietspad bijvoorbeeld; is ook wel veel gevraagd natuurlijk. In terugfietsen had ik geen zin; dan maar een stukje over de gevaarlijke Osdorperweg. Heelhuids kwam ik uiteindelijk bij de tuin. Pffff. Van werken kwam niet veel meer en van genieten ook niet. Eerst een slimme route terug naar huis bedenken. Het werd: de Joris van den Bergweg en bij de Toms Scheursweg rechtsaf. Dat fietst nooit fijn, maar nood breekt wet. Het ging ook goed tot... fietspad weg. Niet volg X of U of zo, gewoon niks, geen bordje geen fietspad. Wat nu? Over de weg dan maar. Maar op de hoek: weg weg. Niet alleen het fietspad was nu opgebroken, maar de héle was weg. Zomaar, niks meer, alleen maar zand. Ik kon kiezen tussen helemaal terugfietsen of door het zand ploeteren. Ik koos voor het laatste. Eindelijk na een flink stuk sjokken, was er een (tijdelijk) fietspad én een omleiding en nóg een omleiding en nóg een: volg K, volg Z, volg Bijna het hele alfabet moest ik die dag langs. Het is maar goed dat we tegenwoordig lekker via het Westerpark en de Bretten kunnen. Hoewel... pandjesprins Bernard maakt luxe appartementen in en naast het oude ING gebouw in dat deel van Bois et L'ombre. U leest het goed, de brillenprins heeft voor zijn rijke clientèle de wijk Bos en Lommer omgedoopt. Vermoedelijk verkoopt dat beter. Ook wordt er gewerkt rondom Sloterdijk. Het is nu dus: Volg M. Maar ooit, op een mooie dag, zullen ook Bois et L'ombre en het station af zijn. En dan rijden heerlijk zonder alfabet en door het groen naar de tuin. Tot die tijd zullen we volgzzaam moeten zijn.

Trudy Franc

Agenda imkersoos

Elke 1e zondag van de maand 10.30 uur inloop met koffie.

Aanvang: 11.00 uur.

Plaats: Museum NP

Er zijn in de komende maanden helaas geen imkersosen gepland.

AVBB - Amsterdamse Vereniging tot Bevordering van de Bijenteelt

Voorzitter:

Ko Veltman

Penningmeester:

Gerrit Schipper

Bankrekening:

NL47 TRIO 0391 033352

Secretariaat:

Belinda Glöckler

bijenvereniging@bijenpark.nl

Bestuur:

Ko Veltman

Gerrit Schipper

Belinda Glöckler

Erelid: Ries Hoogendoorn

SBA - Stichting Bijenpark Amsterdam

Secretariaat:

Sander van Hulzenbeek

siertuinen@bijenpark.nl

Voor de huur van een sier- of imkertuin, de aan- of verkoop of het (ver)bouwen van huisjes kunt u zich schriftelijk wenden tot het secretariaat van de SBA.

Voor de huur van een tuin of imkertuin is het lidmaatschap van de AVBB vereist.

Redactie Bijzaken:

- Marianna de Leeuw (aftredend)
- Ina Ruijter
tc.ruijter@gmail.com
- Belinda Glöckler
becompany@me.com

Opmaak Bijzaken:

Eline Pellinkhof

Bij-Zaken verschijnt 4 keer per jaar.
Verschijningsdatums: 1/3, 1/6, 1/9, 1/12
Kopij moet uiterlijk 10 dagen voor verschijningsdatum bij de redactie zijn.